



بررسی نقش طراحی در فضاهای عمومی شهر بر ایجاد جرائم شهری (مطالعه موردی: پارک ولایت ساری)

آزیتا رجبی

دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

azitarajabi@yahoo.com

فاطمه عاشوری

دانشجوی دکتری، شهرسازی، واحد شهر قدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

امیر بخشی

استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

سید حسن رسولی

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران

پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۱۱

دریافت: ۱۴۰۲/۴/۷

چکیده

آن چه که به یک فضای شهری معنا می‌بخشد حضور افراد در آن فضا و انجام فعالیت‌های اجتماعی فرهنگی و ... در آن می‌باشد. بنابراین فضاهای عمومی شهری و به طور خاص پارک‌ها، عرصه‌ای برای تعاملات اجتماعی هستند. بر این اساس هدف پژوهش حاضر بررسی نقش فضاهای طراحی شده در پارک ولایت شهر ساری در ایجاد جرم و کاهش آن می‌باشد. پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت، کاربردی بوده و برای جمع‌آوری اطلاعات از مطالعات کتابخانه‌ای، مشاهدات میدانی و اسناد فرادست استفاده شده است. برای تحلیل یافته‌های پژوهش بر اساس اصول مبانی نظریه CPTED برای پارک‌ها و فضاهای سبز به بررسی فضاهای پارک ولایت پرداخته و نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای آن در قالب تکنیک SWOT مشخص شده است، در پی آن راهبردهای چهارگانه ارائه شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد پارک ولایت شهر ساری دارای فضاهای بی‌دفاع بسیاری است که در این فضاها سبب شده است که در گوشه‌های بی‌دفاع پارک، بزهکاری‌ها و نابهنجاری‌هایی صورت می‌پذیرد که به سبب طراحی نامناسب پارک می‌باشد. در این پژوهش مشخص شده است که نبود مبلمان کافی و مناسب و نورپردازی‌های صحیح در پارک و همچنین طراحی نادرست ساختمان‌ها در پارک، سبب ایجاد این فضاهای بی‌دفاع شده است.

کلمات کلیدی: CPTED، طراحی محیطی، ایجاد جرم، فضاهای عمومی شهر، ساری

مقدمه

امروزه وجود جامعه‌ای خالی از جرم و آسیب‌های اجتماعی یک تصور واهی و انتزاعی است و این پدیده از اجزای جدایی‌ناپذیر جوامع شده است و تاثیر محیط‌های طراحی شده بر افزایش یا کاهش این مساله امری غیرقابل انکار است (غفاری و همکاران، ۱۳۹۲: ۵). با توجه به تاثیرگذاری محیط و نقش آن در ایجاد فرصت ارتکاب جرم، مداخله در محیط فیزیکی می‌تواند نقش مهمی در پیشگیری از داشته باشد (وطن‌خواه و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۵۳). بیشتر تئوری‌ها و رویکردهایی که در ابتدا برای جرم‌شناسی و جرم‌سنجی شکل گرفته بود، جبرگرایانه و تحمیلی بودند و بیشتر تاکید آنها بر محیط جغرافیایی و طبیعی بوده است (قشلاق‌پور و باباخانی، ۱۴۰۰: ۱۶۳). در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی تلاش‌های معماران، طراحان شهری و جرم‌شناسان آمریکایی مانند جین جیکوبز، اسکار نیومن، جفری و اسچلمو منجر به دستیابی به یک تئوری شد که مبتنی بر پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیط است (نظریان و همکاران، ۱۳۹۲: ۴۹). این تئوری بر محیط ساخته شده تاکید دارد و معتقد است که اگر محیطی طوری طراحی شود که بتواند حس تعلق و قلمرو را در ساکنان خود بالا ببرد و در نتیجه نظارت و کنترل آنان را بیشتر سازد (Armitage & Pascoe, 2016: 84) و تصویر مثبتی از محیط ایجاد کند، احتمال ایجاد فرصت برای ارتکاب جرم کاهش خواهد یافت (آقاغنی‌زاده و کلانتری، ۱۳۹۱: ۸۲).

وجود شرایط مختلف از قبیل جمعیت، تراکم زیاد، وجود مهاجرانی با فرهنگ‌ها و نژادهای مختلف، اختلاف طبقاتی، بیکاری شدید، مشکلات اقتصادی و درآمدی، کمبود مسکن مناسب و مانند این‌ها از جمله عوامل زمینه‌ساز جرائم شهری هستند (دربان آستانه و حاجی حسینی، ۱۳۹۸: ۵). جرم و ارتکاب به جرم در جوامع امروزی به عنوان یک مشکل اجتماعی همه ساله بر زندگی هزاران تن از شهروندان اثر سوء می‌گذارد (حیاتی و همکاران، ۱۳۹۷: ۳). این عوامل که امنیت شهری را از بین می‌برند و موجب تهدید و یا کاهش امنیت شهرهای بزرگ می‌شوند، بسیاری از برخی فضاهای شهری یکی از عوامل اصلی تهدیدکننده امنیت شهرها هستند، این فضاها معمولاً از دید محفوظ هستند به همین خاطر فضاهای دنج و مطمئن برای فعالیت‌های غیرمجاز و ناهنجار محسوب می‌شوند (Jongejan & Woldendorp, 2013: 33).

از طرفی پارک‌ها و فضاهای سبز شهری به عنوان یکی از مهم‌ترین عرصه‌ها و فضاهای عمومی شهرهای معاصر، در صورتی که شرایط آسایش محیطی در آن‌ها فراهم شده باشد، نقش بسیار عمده‌ای در برطرف کردن نیازهای گوناگون اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی شهروندان خواهند داشت (ارزانی بیرگانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۰۹). این در حالی است که این نوع فضاها در صورت عدم اتخاذ تمهیدات مختلف، بسیار مستعد رفتارهای ناهنجار و مجرمانه هستند (Armitage et al, 2011: 30). پارک به دلیل داشتن ویژگی‌های منحصر به فرد خود از سایر کاربری‌های شهری متمایز شده است (Cozens & Love, 2015: 4). یکی از این ویژگی‌ها بسترسازی برای استفاده همه اقشار جامعه و عمومی بودن آن است که از یک سو جوابگوی نیاز مردم به تحقق عدالت در بهره‌مندی از امکانات شهری است و از سوی دیگر، منشأ بسیاری از معضلات کلان‌شهرها محسوب می‌شود (Arabi et al, 2020: 521). بنابراین نمی‌توان فقط از یک بعد به آن نگریست؛ در پارک گرد آمدن جمعیت زیاد در فضای محدود با اهداف بسیار متفاوت از جمله تفریح و استراحت ورزش و بازی، مطالعه، ملاقات، غذا خوردن، تماشای فیلم، شرکت در سامانه نشاط و یا مسابقات همگانی قابل مشاهده است که در این میان عده‌ای نیز با اهدافی نظیر تکدی‌گری، دست‌فروشی، خرید و فروش مواد مخدر، دزدی، تخریب وسایل عمومی، فریب جوانان ناآگاه و غیره، در میان خیل جمعیت پارک نفوذ کرده و در خفا و گاه آشکارا آسایش و امنیت پارک را خدشه‌دار می‌کنند (عبدی سلوط و همکاران،

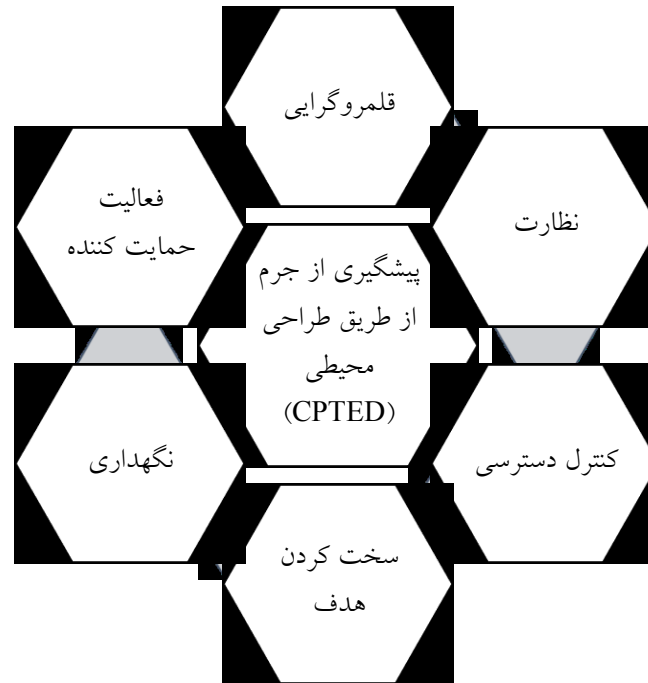
۱۴۰۰: ۱۴۶). پارک به دلیل فضای سبز قابل ملاحظه خود علاوه بر داشتن تاثیرات زیست محیطی به سبب ایجاد چشم اندازهای زیبا و سبز در ایجاد آرامش روحی و روانی شهروندان تاثیر انکارناپذیری داشته و عامل ایجاد تعادل بین انسان شهر و طبیعت به شمار می آید (بهزادپور و ساروخانی، ۱۳۹۹: ۱۵۱). فرایند توجه به امنیت در برنامه ریزی و طراحی شهری با عنوان جرم و جنایت از طریق طراحی محیطی (CPTED) شناخته می شود. این فرآیند شامل طراحی محیط مصنوع به منظور کاهش فرصت انجام جرم و بیم از تعرض افراد به یکدیگر است (Anderson et al, 2013: 701). این نگرش به طراحی امنیتی موجب استفاده معنی دار از فضا می شود (Armitage, 2014: 65). نگرش ذکر شده متفاوت از روش های سنتی بازدارندگی جرم است که بر جلوگیری از دسترسی به هدف بزهکاری با استفاده از موانعی همچون قفل ها، آذیرها، فنس ها و دروازه ها تاکید دارد (میرمعینی و جلیلی صدرآباد، ۱۳۹۸: ۲۲۱). CPTED از فرصت های به دست آمده برای کنترل طبیعی دسترسی و نظارت و تقویت قلمرو استفاده میکند (Gibson & Johnson, 2016: 257). کاربست رویکرد مطرح شده، به طور قابل ملاحظه ای در افزایش سرمایه اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و افزایش میزان رضایت مندی شهروندی تاثیرگذار می باشد (Kim & Park, 2017: 234).

لذا ضرورت تحقیق حاضر را می توان این گونه بیان کرد که با افزایش ارتکاب جرم در جوامع امروزی، نیاز به یافتن علل و عوامل آن در فضاهای مختلف شهری بیشتر احساس می شود و به همین علت، لازم است که مطالعات دقیقی بر روی تمامی فضاها و به خصوص فضاهای عمومی شهری صورت گیرد تا بتوان در نهایت راهکارهای مناسبی برای کاستن این فرصت ها پیدا کرد. این تحقیق که با روش تحقیق کیفی انجام گرفته است و دارای رویکردی تحلیلی و مشاهده ای می باشد بر آن است تا موارد ذکر شده را بر روی پارک ولایت شهر ساری اعمال نموده و مشکل اصلی آن را در دستیابی به فضایی امن و آرامش بخش بیابد. حال سوالی که در این پژوهش لازم است به آن پرداخت این است که چه بخش هایی از پارک ولایت شهر ساری در ایجاد جرم نقش داشته است؟ و در پی آن با توجه به اهمیت جایگاه بحث امنیت در عرصه های مختلف زندگی اجتماعی به عنوان یکی از بنیادی ترین نیازهای انسان، هدف این پژوهش، بررسی نقش طراحی فضاهای عمومی شهری در ایجاد جرایم شهری در پارک ولایت می باشد. برای نیل به این هدف با تحلیل فضایی و اجتماعی محدوده پارک به بررسی مولفه های مؤثر در امنیت محیطی از دیدگاه رویکرد CPTED پرداخت شده است و در نهایت برای دستیابی به وضعیت بهینه پیشنهاداتی ارائه گردیده است.

مبانی نظری

یکی از مسائل اصلی تهدیدکننده کیفیت زندگی شهری است به همین دلیل افراد از مکان هایی که توأم با خطر شخصی و جانی است دوری می جویند (کرکه آبادی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۲۹). در این میان پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی بر این فرض استوار است که با طراحی صحیح محیط می توان علاوه بر بهبود کیفیت زندگی از میزان جرایم نیز کاست (بهزادپور و ساروخانی، ۱۳۹۹: ۱۵۲). ایده اصلی تاثیر فضاها در خشونت و پیشگیری از خشونت از طریق تغییر محیط، برای نخستین بار از سوی نیومن و جیکوبز شکل گرفت. کل هدف این ایده کنترل جرم قبل از کنترل مجرم بود. چشمان محققان بر روی فضاهای فیزیکی متمرکز بود و رابطه فضا با جرم سوال اصلی بوده است (ارزانی بیرگانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۰). به عبارت دیگر، اگر محیط به نحوی طراحی شود که بتواند موجب بهبود نظارت افراد شده تعلق ساکنان آن را به قلمرو خود بالا برده و تصویری مثبت از فضا ایجاد کند فرصت های مجرمانه کاهش خواهد یافت و مجرمان از ارتکاب جرم باز خواهند ماند

(صدرالسادات و همکاران، ۱۳۹۷: ۶۱). شکل شماره ۱ نمونه‌ای از دسته‌بندی عوامل پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی را نمایش می‌دهد.



نمودار ۱- عوامل پایه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی

مأخذ: کرکه‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۳۰

نظریه CPTED

نظریه CPTED بر این ادعا استوار است که می‌توان با طراحی مناسب محل سکونت و کار افراد، از جرایم ارتكابی در محیط ساخته شده پیشگیری کرد. این فرآیند پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی نامیده می‌شود که شاخه‌ای از رهیافت‌های مکانیکی در پیشگیری از جرم است (حشمتی و چاره‌جو، ۱۳۹۷: ۸۵). این نظریه بر این باور است که مجرم ارتكاب جرم را انتخاب می‌کند، جرم معلول فرصت است مجرم فردی عاقل است و جرم انتخابی عقلانی است و تاثیر گذاشتن بر عوامل وضعی، راحت‌تر از تغییر و مبارزه با ضعف‌های بشری و اصلاح شخصیت افراد است؛ در نتیجه راه‌حل مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم را کم کردن فرصت‌های مجرمانه می‌داند (حق لسان و حاجی‌وند، ۱۳۹۷: ۳۱۲). نظریه CPTED را می‌توان این گونه تعریف کرد: طراحی مناسب و کاربری از محیط و ساختمان که منجر به کاهش جرم و ترس ناشی از جرم می‌شود (Abdullah et al, 2013: 55). به عبارت دیگر طراحی مناسب و استفاده درست از محیط می‌تواند علاوه بر پیشگیری از وقوع جرم، کیفیت زندگی را بهبود بخشد و ترس از جرم را کاهش دهد (Cozens, 2015: 232). این مسئله مبتنی بر مطالعاتی است که در اواسط قرن بیستم انجام شده بود (رجبی، ۱۳۹۶: ۲۸).

نظریه CPTED رهیافتی جدید است که محصول دهه ۶۰ بعد میلاد در آمریکا است. بعد از این دهه بود که در اثر فعالیت‌های افرادی چون جین جیکوبز با کتاب حیات و مرگ شهرهای بزرگ آمریکا^۱، اسلمو آنجلز با کتاب پیشگیری از جرم از طریق

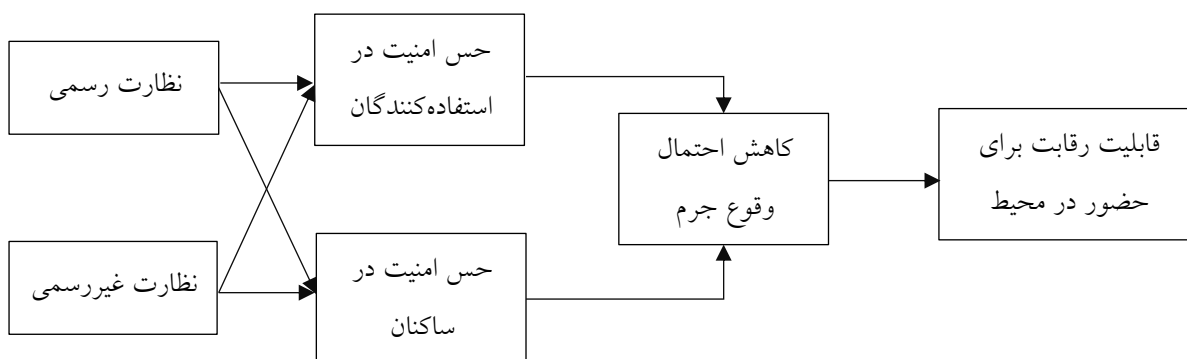
^۱ Jacobs, 1961

طراحی شهری^۱، الیزابت وود با کتاب جنبه‌های اجتماعی خانه‌سازی در توسعه شهری^۲، اسکار نیومن با کتاب فضای قابل دفاع^۳، کتاب سیری جفری با نام پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی^۴. این نظریه و روابط میان محیط و جرم بیشتر آشکار شد (Armitage et al, 2018: 124). در این دهه، بیشتر فعالیت‌ها مبتنی بر تاکید و اثبات رابطه میان محیط فیزیکی و جرم قرار داده شده است و با انتقاد از اصول شهرسازی و طراحی مربوط به این دوره که مبتنی بر خیابان‌های خلوت عدم تعامل مردم و ساکنین با یکدیگر و عدم نظارت طبیعی بر محله بوده است، آغاز می‌شود و سپس مفاهیم اولیه نظریه CPTED در این دوران شکل می‌گیرد در واقع این دوره را می‌توان دوره انتقاد از وضع معماری موجود و تاکید بیشتر بر توجه به نقش محیط در ارتکاب جرم دانست (بهرامی و همکاران، ۱۳۹۶: ۳).

رویکرد CPTED را می‌توان رویکردی هدفمند در جهت طراحی کارآمد و هوشمندانه مولفه‌های محیطی با بکارگیری بهینه محیط مصنوع در کاهش جرایم دانست که به طور موثری در افزایش سرمایه اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و افزایش میزان رضایت‌مندی شهروندی و در نتیجه بهبود رفاه اجتماعی جامعه تاثیر بسزایی دارد (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۰). این نظریه بر مبنای شش استراتژی کلیدی شامل قلمروگرایی نظارت کنترل دسترسی، تصویر محیط (حفظ و نگهداری محیط)، سخت کردن آماج جرم و فعالیت‌های پشتیبانی استوار است.

- **قلمروگرایی:** بنابر عقیده هایدگر، هر شخص توسط حباب‌هایی احاطه شده است که فاصله و حریم شخصی و اجتماعی او را تعریف می‌کند (مطلبی و همکاران، ۱۳۹۵: ۶۸). فاصله و میزان تداخل این حباب‌ها و نیز حس قلمروگرایی یک فرد می‌تواند رفتارهای او را در فضاهای مختلف تعریف کند زیرا نحوه برخورد و رفتار ما در فضاهای مختلف با حس مالکیت‌های متفاوت با یکدیگر فرق می‌کند. قلمرویی که بد تعریف شده باشد خشونت و پرخاشگری را در فرد افزایش می‌دهد.

- **نظارت:** فرصت‌های نظارت طبیعی و غیررسمی می‌تواند با طراحی فیزیکی افزایش یابد احتمال انجام جرم توسط مجرمی که تصور می‌کند هنگام انجام جرم، مورد نظارت قرار خواهد گرفت کمتر خواهد بود؛ زیرا احتمال دخالت ساکنان و پلیس را بیشتر می‌بیند (سجادزاده و صفری، ۱۳۹۴: ۱۰۶).



نمودار ۲- رابطه میان نظارت و ارزش فضا برای حضور

مأخذ: سلیمی و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۱

1 Angel, 1968

2 Wood, 1976

3 Newman, 1973

4 Jeffry, 1971



- **کنترل دسترسی:** این بخش بیانگر این نکته است که با محدود کردن دسترسی به آماج می‌توان فرصت ارتکاب جرم را کاهش داد. یعنی هرچه دسترسی به یک فضا بیشتر و راحت‌تر باشد امکان ارتکاب جرم در آن بیشتر خواهد بود با کم کردن ورودی‌های یک فضا، امکان کنترل و نظارت بیشتر و بهتری فراهم می‌شود که می‌تواند از میزان جرایم بکاهد (قنبران و همکاران، ۱۳۹۴: ۶۱).

- **تصویر محیط:** امنیت یک محیط می‌تواند متأثر از تصویری باشد که ساکنان و افراد دیگر از آن فضا دارند. هرچه نگهداری از یک محیط و محله توسط ساکنان آن بیشتر باشد، باعث ارتقا و بهبود تصویر مثبت آن در ساکنان و سایر افراد می‌شود و در نتیجه فرد حس تعلق و قلمروگرایی بیشتری نسبت به محله پیدا می‌کند، محله حس امنیت بیشتری را القا می‌کند و کوچک‌ترین خطایی واکنشی در پی خواهد داشت، خانه‌ها و فضاهای خالی و بی‌صاحب، مانند یک آهن‌ربا در برابر جرم عمل می‌کنند (محسنی و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۶).

- **سخت کردن آماج جرم:** این بخش که سنتی‌ترین راه پیشگیری از جرم است، به دنبال افزایش امنیت فیزیکی آماج‌های جرم است و کار مجرمین را به هنگام انجام جرم مشکل‌تر می‌کند. این روش شامل دو نوع است یکی افزایش استانداردهای امنیتی ساختمان و دیگری تقویت اشیا و آماج‌هایی که احتمال آسیب‌پذیری آنها بیشتر است (کلانتری خلیل‌آباد و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۷). فعالیت‌های پشتیبانی افزایش میزان حضور و مشارکت ساکنان و مردم در یک فضا موجب افزایش نظارت و کنترل اجتماعی غیر رسمی شود و این امر میزان ارتکاب جرم در آن محیط را کاهش خواهد داد (Boomsma & Steg, 2014: 24).

جدول ۱- پیشینه رویکرد پیشگیری از جرم از راه طراحی محیطی

پیشینه و سوابق رویکرد در آرای اندیشمندان و صاحب نظران شهری		
<ul style="list-style-type: none"> - نیاز به خیابان‌های امن شهری - جداسازی و تشخیص مکان‌های عمومی و خصوصی - تنوع کاربری‌ها و اختلاط آنها در سطح شهر - استفاده مؤثر و بازدارنده از حضور عابران پیاده در مناطق شهری برای کاهش احتمال وقوع جرم - استفاده مؤثر و بازدارنده از حضور عابران - تأکید بر اهمیت محیط کالبدی برای پیشگیری از جرم 	<ul style="list-style-type: none"> - الیزابت وود - جین جیکوبز در کتاب مرگ و زندگی شهرهای آمریکایی - اسکالمو آنجل کتاب تضعیف جرم توسط طراحی شهری 	دهه ۱۹۶۰ میلادی
<ul style="list-style-type: none"> - کاهش پتانسیل طبیعی جرم‌خیزی مناطق شهری - شفافیت و در معرض دید قرار گرفتن فضاهای عمومی - تشویق مردم به گزارش و برخورد با تخلفات و جرایم - شهروند باید ببیند و دیده شود 	<ul style="list-style-type: none"> - رای جفری در کتاب جلوگیری از جرایم شهری با طراحی محیطی - اسکار نیومن در کتاب فضاهای قابل دفاع 	دهه ۱۹۷۰ میلادی

پیشینه و سوابق رویکرد در آرای اندیشمندان و صاحب نظران شهری		
<p>- ارائه نظریه پنجره های شکسته "پنجره های شکسته هستند که فرصت را برای ارتکاب و احتمال وقوع جرائم در سطح شهر فراهم می کنند"</p> <p>- تأکید بر اهمیت حیاتی نگهداری محیط به عنوان شاخص فیزیکی برای سطوح</p> <p>- همبستگی اجتماعی و کنترل اجتماعی غیررسمی</p> <p>- اشاره به نابسامانی طراحی محیط مصنوع</p> <p>- اشاره بر ناکارآمدی قوانین و استانداردهای طراحی شهری و معماری</p> <p>- نقش موانع طبیعی و بازدارنده های موقعیتی در کاهش فرصت دهی برای تجاوزات و جرائم شهری</p>	<p>- جرج کلینگ و ویلسون</p> <p>- پل براتینگهام در کتاب جرم شناسی شهری</p>	<p>دهه ۱۹۸۰ میلادی</p>
<p>- ارائه راهبردهای رویکرد CPTED</p> <p>- تأکید بر طراحی مناسب و استفاده مؤثر از ساخت محیط در جهت کاهش جرم و ترس از جرم</p>	<p>- تیم کرو</p>	<p>دهه ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰</p>

مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۴۰۱

پیشینه تحقیق

فضای طراحی شده بر اساس CPTED در پی افزایش استفاده از فضاهای عمومی در محیط شهری است. طراحان این رویکرد با ایجاد یک سیکل از طریق برآیند فضاهای عمومی و حضور در فضا، از وندالیسم و جرم پیشگیری می کنند. چون فضا به خوبی طراحی شده است، بنابراین کاربران احساس امنیت می کنند. در نتیجه، فضای خوشایندی است و به خوبی استفاده می شود (برتو، ۱۳۹۱: ۱۱۴). در سال های اخیر تحقیقات بسیاری در زمینه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی انجام شده است که در جدول شماره ۲ به برخی از این تحقیقات اشاره شده است.

جدول ۲- پیشینه تحقیقات در زمینه پیشگیری و کاهش جرم از طریق طراحی محیطی

محقق	سال	عنوان	نتایج
شرافت نژاد و همکاران	۱۴۰۱	تحلیل نقش طراحی محیطی در پیشگیری از جرائم و ارتقای امنیت شهرهای جدید (مورد مطالعه: شهر هشتگرد)	یافته ها نشان داد که وضعیت مولفه های طراحی و برنامه ریزی شهری مؤثر در ارتقای امنیت شهر هشتگرد و پیشگیری از جرم با میانگین ۳.۴۲ قابل قبول است.
سلیمانی مقدم و دیناری	۱۴۰۰	واکاوی جایگاه روشنایی در کاهش جرائم شهری با تأکید بر رویکرد CPTED: محدوده مورد مطالعه: کیانپارس - اهواز	بررسی ها نشان داده است که مجرمان در انتخاب زمان و مکان بزه کاری کاملاً منطقی عمل می کنند و مناسب ترین و کم خطرترین مکان ها و مناطقی که از نظر نورپردازی ضعیف هستند را برای اعمال مجرمانه برمی گزینند و رابطه معکوسی بین وقوع جرم و روشنایی وجود دارد.

نتایج	عنوان	سال	محقق
نتایج پژوهش ایشان نشان داده است که محدوده مورد مطالعه به لحاظ امنیتی وضعیت نامطلوبی دارد و نیاز به ایجاد پارک با استفاده از رویکرد طراحی محیطی در جهت کاهش جرایم وجود دارد و در نهایت بر اساس راهکارهای پیشنهادی، طرح راهبردی جهت شکل‌گیری و احداث این پارک ارائه شده است.	طراحی محیط پارک‌های شهری با رویکرد CPTED با هدف ارتقای احساس امنیت در محله اسلام‌آباد، منطقه ۲ شهر تهران	۱۴۰۰	کمالی و همکاران
عوامل ایجادکننده شناسایی شده می‌توانند از طریق طراحی محیطی به پیشگیری از جرم کمک کنند تا ویژگی‌های ایمن و نایمن در پارک‌ها را فهرست‌بندی کنند و جایگزین‌ها و راه‌حل‌های هدفمند را توسعه دهند.	نقش عوامل انسانی و محیطی در نگرانی‌های ایمنی شخصی و جرم و جنایت در پارک‌های شهری	۲۰۲۲	مک و جیم ^۱
ایشان نشان داده‌اند که باید به جنبه‌هایی از جمله مرکز خدمات پارک، نظارت بین فردی، محیط اطراف، دید بدون مانع، پارکینگ، تابلوی راهنما توجه شود، زیرا این عوامل از اقلام پراهمیت با عملکرد نسبتاً ضعیف محسوب می‌شوند. بر اساس تحلیل‌ها، سه اقدام بهینه‌سازی شامل بهینه‌سازی چیدمان و طراحی هر فضا، تقویت نیروی بازدارنده پارک و حفظ تصویر محیطی خوب پیشنهاد شد.	ارزیابی ایمنی زیست محیطی ژئوپارک بر اساس مفهوم CPTED و تحلیل جامع فازی	۲۰۲۱	چن و همکاران ^۲
یافته‌ها نشان داد که پارک‌ها مولد جرم بسیار کمی داشتند. علاوه بر این، به دلیل موقعیت فیزیکی و موقعیت آنها در داخل شهر، میزان وقوع جرم پایین مشاهده شد.	ارزیابی جرم و جنایت و ایمنی در پارک‌های متروپولیتن لاگوس	۲۰۲۰	آجایی و همکاران ^۳
نتایج حاکی از همبستگی قوی بین عمق فضا / یکپارچگی / اتصال و توزیع الگوی جرم بود. نمودارهای دید پارک، تأثیرات مختلف پوشش گیاهی (درخت همیشه سبز / درختان برگ‌ریز) در تابستان و زمستان را بر اتصال بصری و انواع جرم نشان داد.	نحو فضایی به عنوان ابزاری برای اندازه‌گیری ایمنی در پارک‌های شهری کوچک - مطالعه موردی پارک رادال فراگ در قاهره، مصر	۲۰۲۰	احمد عبدالعزیز ^۴

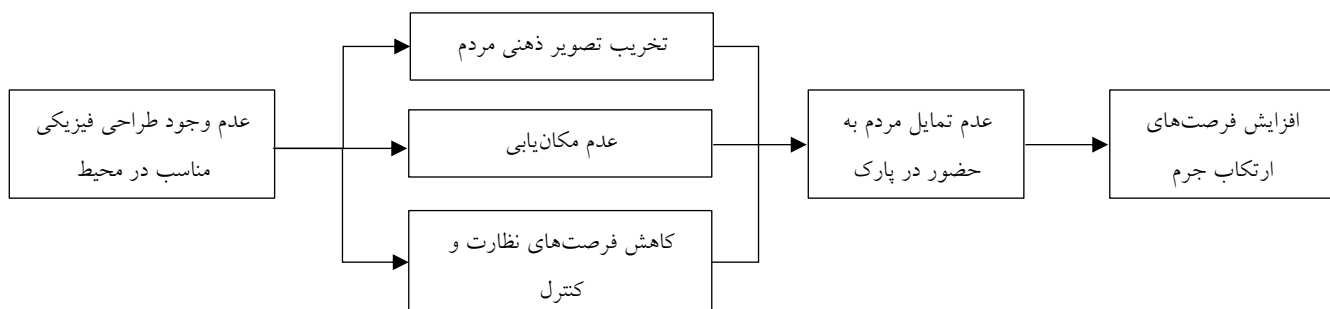
مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۴۰۱

¹ Mak & Jim² Chen et al³ Ajayi et al⁴ Ahmed Abd El AZIZ

روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ روش تحلیلی و به لحاظ ماهیت، کاربردی می‌باشد. برای جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش حاضر از روش‌های کتابخانه‌ای و اسنادی و میدانی استفاده شده است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، مشاهده و عکس‌برداری و بررسی‌های پیمایشی می‌باشد. برای تحلیل یافته‌های پژوهش بر اساس اصول مبانی نظریه CPTED برای پارک‌ها و فضاهای سبز به بررسی فضاهای پارک ولایت پرداخته و نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای آن در قالب تکنیک SWOT مشخص شده است

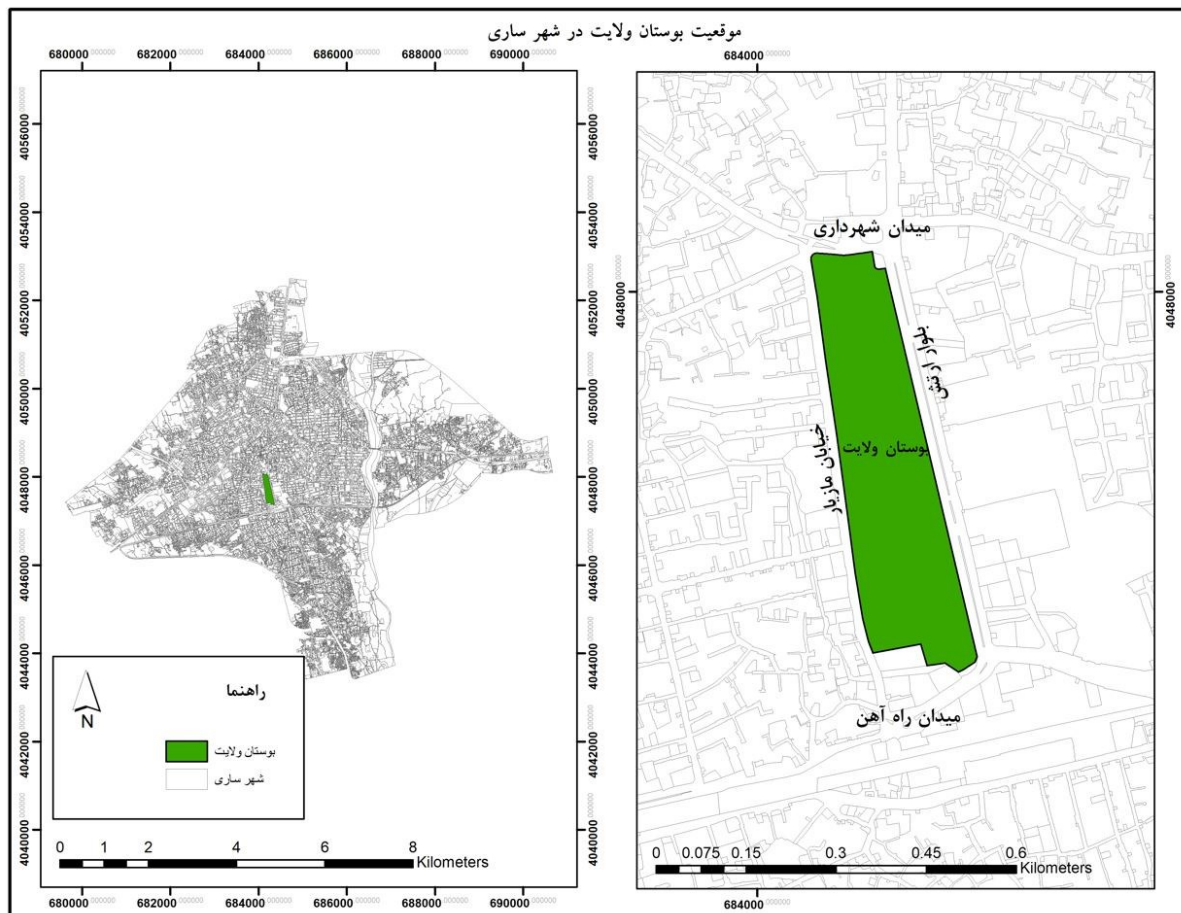
بر اساس مطالعات نظری، مدل مفهومی پژوهش در شکل شماره ۱ ارائه شده است.



نمودار ۳- مدل مفهومی پژوهش

معرفی عرصه تحقیق

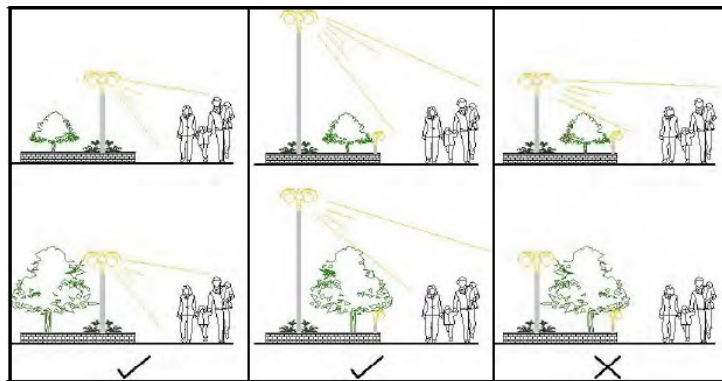
پارک ولایت در ساری و بین خیابان‌های شیخ طبرسی، مازیار و میدان امام حسین واقع شده است و از نظر موقعیت جغرافیایی در نزدیکی مراکز مهمی مانند بیمارستان قلب فاطمه زهرا (س) و پاساژ چهل ستون و همچنین فروشگاه اتکا، پارک شهرداری، میدان شهرداری، بیمه ایران و اداره کل آموزش و پرورش استان مازندران قرار گرفته است. پارک ولایت از نظر مساحت با داشتن وسعتی در حدود ۶۵۰۰۰ مترمربع در رتبه چهارم میان پارک‌های شهر ساری قرار دارد. این پارک در ناحیه ۴ از منطقه ۱ در ضلع جنوبی بافت مرکزی شهر، قرار گرفته است. این زمین با قرارگیری بین چهار مسیر سواره، از شمال به میدان امام حسین (میدان شهرداری سابق) از سمت شرق به بلوار ارتش از سمت غرب به خیابان مازیار و از سمت جنوب به میدان راه آهن منتهی می‌شود. پارک ولایت در قسمتی از زمین پادگان سابق، به مساحت تقریبی ۹ هکتار مکان‌یابی شده است. (نقشه شماره ۱)



نقشه ۱- موقعیت پارک ولایت در شهر ساری

تحلیل پارک ولایت مبتنی بر طراحی محیطی

اصول نظریه CPTED برای پارک‌ها و فضاهای سبز و تحلیل پارک ولایت با نگرشی بر این هر نظریه‌ای متناسب با زمینه‌های فکری که بر اساس آنها شکل گرفته است، دارای اصول و عقایدی است که در زمینه‌های مختلف مطرح می‌شود. طراحی فضاهای سبز و پارک‌ها از مواردی است که نظریه CPTED آن را نادیده نگرفته و اصولی برای طراحی این فضاها بیان داشته است که عبارتند از: در نصب چراغ و نورپردازی فضای سبز در شرایط کنونی و پس از رشد گیاه و درختان توجه شود تا رشد گیاه جلوی نور را نگیرد.



تصویر ۱- نحوه صحیح نورپردازی

در پارک ولایت همانطور که در تصویر شماره ۲ دیده می‌شود با تغییر طرح فضای سبز در پارک، محل نورپردازی‌ها تغییر نکرده، موجب ایجاد فضاهای تاریک و در نتیجه ناامن برای عبور شده است. اما در برخی دیگر از بخش‌های پارک نورپردازی در مجاورت مسیرهای عبور طراحی شده است.



تصویر ۲- محل نورپردازی در پارک ولایت

در منظرسازی و کاشت فضای سبز از مردم و استفاده‌کنندگان از فضای سبز کمک بخواهید (برای افزایش حس تعلق خاطر آنان به محیط) (تصویر شماره ۳)



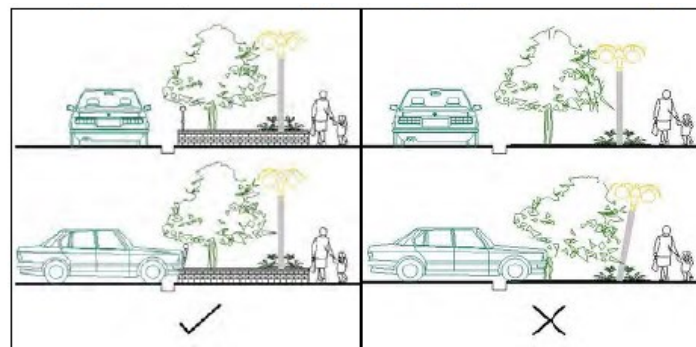
تصویر ۳- ایجاد امکان تغییر مبلمان در فضای سبز برای افزایش حس تعلق در ساکنان

اکثر میلمانی که در پارک قرار دارد ثابت می‌باشند و امکان جابجایی ندارند ولی در برخی از قسمت‌های پارک، میلمان‌هایی نیز وجود دارد که تثبیت نشده و قابلیت جابجایی دارند. (تصویر شماره ۴)



تصویر ۴- میلمان موجود در پارک

برای جلوگیری از ورود رهگذران با وسایل نقلیه به درون پارک، منظرسازی سخت استفاده شود؛ مانند نرده یا ساخت دیوارهای کوتاه. (تصویر شماره ۵).



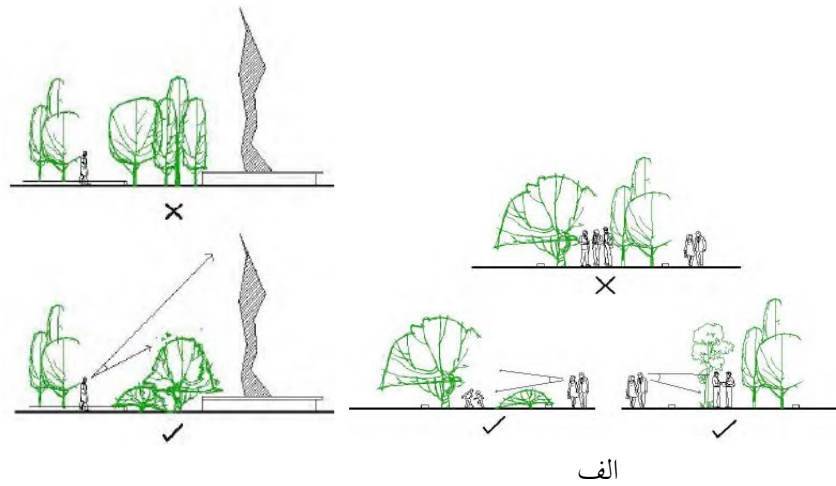
تصویر ۵- استفاده از منظرسازی سخت برای امنیت بیشتر در لبه پارک‌ها

در لبه پارک از منظرسازی سخت استفاده شده اما ارتفاع کوتاه آن موجب شده تا کاربری خود را از دست بدهد (تصویر شماره ۶).



تصویر ۶- لبه‌سازی در پارک

فضای سبز متراکم محل پنهان شدن خلافکاران است؛ پس باید در ایجاد این نوع فضای سبز، بسیار دقت شود (تصویر شماره ۱۵ (الف)). ایجاد فضای سبز نباید مانع دید عناصر مهم شود. (تصویر شماره ۷ (ب))



تصویر ۷- (الف) ایجاد امکان دید به درون فضاهای سبز در پارکها - (ب) واضح سازی دید به نشانه‌ها برای ایجاد امکان مسیریابی برای افراد ناآشنا

تراکم درختان و ارتفاع بلند آنها باعث ایجاد محیطی با احساس ناامنی بیشتر در افراد و عدم امکان جهت‌یابی برای افراد ناشناس شده است (تصویر شماره ۸).



تصویر ۸- تراکم زیاد و ارتفاع بلند درختان پارک

در این بخش با استفاده از بررسی‌های انجام شده در پارک ولایت شهر ساری مبتنی بر رویکرد CPTED، نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای موجود در پارک در زمینه ایجاد جرم، در قالب جدول SWOT ارائه می‌گردد. (جدول‌های شماره ۳ و

جدول ۳- عوامل داخلی جهت تحلیل SWOT در پارک ولایت شهر ساری

نوع عامل	عامل	وزن اولیه	امتیاز	وزن نهایی
نقاط قوت	قرارگیری پارک در سازمان فضایی کالبدی منطقه یک شهر ساری	۰.۱۶۸	۳	۰.۵۰۴
	کیفیت محیط پارک به سبب وجود فضاهای سبز موجود	۰.۱۵۷	۴	۰.۶۲۸
	قرارگیری پارک در نزدیکی محورهای ارتباطی مهم شهر ساری از جمله بلوار ارتش	۰.۰۸۴	۴	۰.۳۳۶
نقاط ضعف	عدم ایمنی عابرین پیاده در خیابان مازیار به سبب عرض کم پیاده‌رو	۰.۰۷۶	۱	۰.۰۷۶
	کمبود مبلمان شهری جهت نشستن در قسمت‌های مختلف پارک	۰.۰۷۳	۱	۰.۰۷۳
	عدم طراحی تخصصی و مناسب در احداث پارک	۰.۱۶۹	۲	۰.۳۳۸
	فقدان ایمنی و امنیت در قسمت‌هایی از پارک از جمله در فضاهای بازی و تفریح کودکان	۰.۰۹۳	۲	۰.۱۸۶
	وجود ناماسازی یکنواخت در ساختمان‌های احداث شده در پارک	۰.۱۱۹	۱	۰.۱۱۹
	ضعف در نظارت قانونی و اجتماعی در محدوده	۰.۰۶۱	۲	۰.۱۲۲
	مجموع		۱	-

مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۴۰۱

مطابق با جدول شماره ۳ مجموع عوامل داخلی برابر با ۲.۳۸۲ شده است؛ از آنجایی که این مقدار از میانگین واسط (۲.۵) کمتر است پس منحنی عوامل داخلی به سمت نقاط ضعف سوق پیدا می‌کند یعنی پارک ولایت در شهر ساری در زمینه طراحی محیطی با رویکرد CPTED و شکل‌گیری زمینه‌های جرم‌خیزی و بروز جرم با ضعف‌های فراوانی روبرو می‌باشد.

جدول ۴- عوامل خارجی جهت تحلیل SWOT در پارک ولایت شهر ساری

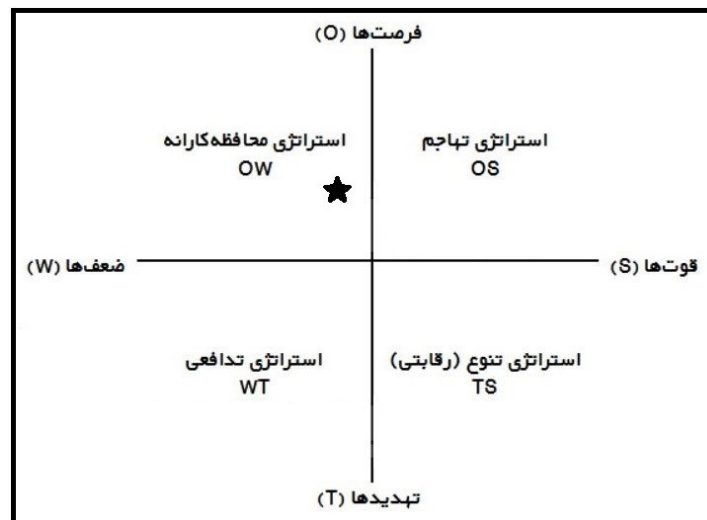
نوع عامل	عامل	وزن اولیه	امتیاز	وزن نهایی
فرصت‌ها	منظر شهری مناسب در مرکز شهر ساری	۰.۰۹۲	۴	۰.۳۶۸
	شکل‌گیری محیطی پایدار در راستای تعامل با طبیعت، کارکردهای تفریحی و اقتصاد توسعه	۰.۰۹۸	۴	۰.۳۹۲
	امکان تقویت نقش محدوده با طراحی پارک و ارائه خدمات کافی به افراد و کاربران فضا	۰.۰۹۹	۴	۰.۳۹۶
	امکان تزریق فعالیت‌های سیار جهت گذران اوقات فراغت در پارک ولایت	۰.۰۸۵	۴	۰.۳۴
	امکان تقویت ایمنی و امنیت با طراحی مناسب فضاهای مختلف در پارک	۰.۰۹۷	۴	۰.۳۸۸
	امکان تقویت قرارگاه‌های رفتاری در پارک در راستای ارتقاء تعاملات اجتماعی	۰.۰۸۷	۴	۰.۳۴۸
	تهدیدها	نورپردازی نامناسب در پارک و ایجاد ناامنی در پارک و خیابان‌های اطراف آن	۰.۱۴۲	۱
طراحی نامناسب پارک جهت انجام فعالیت‌های گذران اوقات فراغت		۰.۱۳۳	۱	۰.۱۳۳
وجود فضاهای بی‌دفاع در پارک و بروز نابهنجاری‌های اجتماعی در برخی قسمت‌های پارک از جمله بخش شمال شرقی پارک		۰.۱۱۳	۱	۰.۱۱۳
	عدم رعایت عناصری مانند لبه، گره، نشانه و حوزه در طراحی پارک ولایت	۰.۰۵۴	۲	۰.۱۰۸



نوع عامل	عامل	وزن اولیه	امتیاز	وزن نهایی
	مجموع	۱	-	۲.۷۲۸

مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۴۰۱

مطابق با جدول شماره ۴ مجموع عوامل خارجی برابر با ۲.۷۲۸ شده است؛ از آنجایی که این مقدار از میانگین واسط (۲.۵) بیشتر است پس منحنی عوامل خارجی به سمت فرصت‌ها سوق پیدا می‌کند یعنی پارک ولایت در شهر ساری در زمینه طراحی محیطی با رویکرد CPTED و شکل‌گیری زمینه‌های جرم‌خیزی و جلوگیری از بروز جرم دارای فرصت‌های فراوانی می‌باشد. بنابر نتایج بدست آمده از ارزیابی ماتریس عوامل داخلی (IFE) و نمره وزن کل ماتریس خارجی (EFE)، آنها را در محور X و Y رسم کرده تا موقعیت پارک ولایت در طراحی محیطی از طریق ایجاد جرم و جلوگیری از بروز آن با توجه به تمامی عوامل مشخص گردد. با توجه به نتایج به دست آمده، وضعیت پارک ولایت شهر ساری در موقعیت محافظه‌کارانه قرار دارد.



نمودار ۴- راهبرد طراحی در فضاهای عمومی پارک ولایت شهر ساری بر ایجاد جرائم شهری

بنابراین از نتایج مدل SWOT در پارک ولایت شهر ساری می‌توان نتیجه گرفت که در صورت برنامه‌ریزی صحیح از شدت ضعف‌ها و تهدیدها کاسته می‌شود و می‌توان نقاط قوت را تثبیت کرد و از فرصت‌های موجود بیشترین بهره‌برداری را به عمل آورد. در جدول شماره ۵ راهبردهای چهارگانه در راستای طراحی محیطی مناسب در پارک ولایت شهر ساری با رویکرد CPTED، جهت جلوگیری از جرم‌خیزی در قسمت‌های مختلف پارک ارائه شده است.

جدول ۵- ماتریس بیانیه راهبردی در پارک ولایت

تهدیدها (T)	فرصت‌ها (O)	هدف: از بین رفتن فضاهای جرم‌خیز در پارک ولایت ساری
<p>ST₁= احداث مسیرهای فرعی و ایجاد پیوستگی میان آنها و راه‌های اصلی در پارک</p> <p>ST₂= بهبود کیفیت دسترسی به ورودی و خروجی پارک ولایت</p>	<p>SO₁= ساماندهی و اصلاح نورپردازی معابر اطراف پارک ولایت</p> <p>SO₂= قراردادن مبلمانی در پارک جهت ایجاد کاربری‌های سیال در نقاط جرم‌خیز پارک</p>	نقاط قوت (S)
<p>WT₁= نورپردازی در بخش‌های مختلف پارک جهت از بین بردن فضاهای بی‌دفاع</p> <p>WT₂= قرار دادن مبلمان شهری جهت نشستن در قسمت‌های مختلف پارک</p> <p>WT₃= توجه و پایش ۲۴ ساعته در بخش‌های مختلف پارک به ویژه در فضاهای بازی کودکان و بخش شمال شرقی پارک</p>	<p>WO₁= نصب تجهیزاتی مانند دوربین‌های مداربسته جهت پایش ۲۴ ساعته پارک</p> <p>WO₂= نصب تابلوهای راهنما برای هدایت کاربران فضا به بخش‌های مختلف پارک</p> <p>WO₃= کنترل ترافیک در معابر اطراف پارک ولایت با توجه به عرض معابر</p>	نقاط ضعف (W)

مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۴۰۱

نتیجه‌گیری

برای پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی؛ معماری، نحوه ساخت‌وساز و موقعیت‌سنجی اماکن در شهری، بررسی می‌شود و رابطه آن با ارتکاب جرم مورد تحلیل قرار می‌گیرد. نحوه طراحی محیطی و معماری پارک می‌تواند در ارتکاب یا انصراف از جرم، فراهم کردن فرصت یا بالابردن ریسک مجرمانه موثر واقع شود. در همین راستا یکی از مکان‌های شهری که توسط نظریه پردازان پیشگیری از طریق طراحی محیطی، مورد تحلیل واقع شده است، پارک‌ها هستند. شکل دراز و باریک پارک‌ها، حضور نگهبان جلوی درهای ورودی و خروجی، روشنایی موثر، داشتن علائم هشداردهنده در ورودی‌ها، نصب علامت‌های ممنوعیت استفاده از وسایل نقلیه موتوری، کم کردن تعداد درهای ورودی پارک، بالابردن امنیت مکان بازی کودکان، جایگاه سرویس‌های بهداشتی عمومی در پارک، جلوگیری از اختلاط کاربری تفریحی پارک با کاربری تجاری و چند ایده دیگر، مجموعه «پیشنهاد»هایی را تشکیل می‌دهد که نظریه‌پردازان محیطی در جرم‌شناسی، برای پیشگیری از جرم و قابل دفاع کردن فضای پارک‌ها ارائه می‌کنند. مطابق با پژوهش حاضر، پارک ولایت شهر ساری دارای فضاهای بی‌دفاع بسیاری است که در این فضاها سبب شده است که در گوشه‌های بی‌دفاع پارک، بزهکاری‌ها و نابهنجاری‌هایی صورت می‌پذیرد که به سبب طراحی نامناسب پارک می‌باشد. در این پژوهش مشخص شده است که نبود مبلمان کافی و مناسب و نورپردازی‌های صحیح در پارک و همچنین طراحی نادرست ساختمان‌ها در پارک، سبب ایجاد این فضاهای بی‌دفاع شده است.

یکی از ایده‌های داده شده در این مورد، نحوه قرار گرفتن پایگاه‌های پلیس و نزدیکی عوامل پلیس به مکان‌های آسیب‌پذیر و فضاهای ناامن پارک است. با توجه به طراحی نادرست پارک ولایت، می‌توان ادعا کرد که چهره این پارک علاوه بر زیبایی و کارایی که در نگاه اول به چشم می‌آید، در بطن خود فضاهایی برای ایجاد جرم دارد که با بررسی قسمت‌های مختلف پارک، چهره ناخوشایند پارک نیز نمایان می‌شود.

اگر پلیس بخواهد فضاهای آسیب‌پذیر شهر ساری را اولویت‌بندی کند، شاید پارک ولایت را هم باید در لیست اولویت‌بندی خود قرار دهد و ممکن است پلیس تصمیم بگیرد میزان دسترسی و سرعت حضور در صحنه توسط نیروهای خود را در بخش‌های جرم‌خیز پارک ولایت افزایش بدهد. در داخل کشور شرافت‌نژاد و همکاران (۱۴۰۱)، سلیمانی‌مقدم و دینیاری (۱۴۰۰)، کمالی و همکاران (۱۴۰۰)، پژوهش‌هایی در همین راستا انجام دادند که نتایج آنها با نتایج پژوهش حاضر انطباق داشته و نشان می‌دهند که نوع طراحی فضا در ایجاد جرایم موثر است. همچنین در پژوهش‌های خارجی که در همین زمینه توسط مک و جیم (۲۰۲۲)، چن و همکاران (۲۰۲۱)، آجایی و همکاران (۲۰۲۰) و احمد‌العزیز (۲۰۲۰) انجام گرفت نتایج مشابهی بدست آمد.

در مجموع، ایده‌های جرم‌شناسی محیطی نباید منجر به امنیتی شدن فضاهای شهری و کنترل‌محور شدن مکان‌های تفریحی شود. نظریه‌های محیطی پیشنهاد نمی‌کنند که با حضور پلیس، فضای یک مکان تفریحی مثل پارک به فضای امنیتی نزدیک شود. کنترل و نظارت و حضور پلیس طبق ایده‌های جرم‌شناسی محیطی قرار نیست پارک را به یک فضای قابل دفاع اما امنیتی تبدیل کند چرا که ممکن است اعمال این سیاست‌های کنترلی و نظارتی از طریق پلیس، به افزایش میزان ترس از جرم بینجامد. سوءتفاهم‌ها و مصادره‌های محافظه‌کارانه اینچنینی از پیاده کردن امنیت به دست نیروهای پلیس وجه نگران‌کننده مساله قابل دفاع کردن فضاهای عمومی شهری مثل پارک است. حضور پلیس در کنار مردم به میزانی که ممکن است احساس امنیت را برای مردم افزایش دهد، به همان اندازه ممکن است در دل مردم نگرانی ایجاد کند.

از آنجایی که پارک ولایت شهر ساری از منظر جرم‌شناسی یک فضای غیرقابل دفاع است و از آنجایی که قسمت غربی پارک برای پارکینگ و وسایل نقلیه بوده و این پارکینگ برای استفاده عموم آزاد می‌باشد یکی از عللی است که سبب رفت‌وآمد افراد مختلف به پارک می‌باشد؛ از طرفی جوانان و نوجوانان بسیاری نیز در روز وارد پارک می‌شوند و ورود و خروج افراد به پارک منعی ندارد، و همچنین وجود فضاهایی خلوت در بخش فضای بازی پارک، جداره شمالی پارک در پشت ساختمان مسجد و سرویس بهداشتی و ...، همچنین جداره نیمه‌باز سمت شرق و شمال شرق پارک، همه و همه بر ایجاد و افزایش جرم و بزه در پارک دامن می‌زند. لذا لازم است که این فضاها به درستی شناسایی شده و طراحی کالبدی در آن صحیح صورت پذیرد تا از میزان جرم در آن کاسته شود. بر این اساس مطابق با یافته‌های پژوهش، راهکارهایی در جهت جلوگیری از ایجاد جرم در پارک ولایت شهر ساری به شرح ذیل پیشنهاد می‌گردد:

- حضور به هنگام پیشگرا و ناظران در مکان‌ها و زمان‌های مساله‌دار پارک ولایت
- پیش‌بینی احتمالات و موقعیت‌های جرم‌آتی با استفاده از پایش مداوم نقشه‌های محدوده‌های جرم‌خیز در سطح پارک
- استفاده از نیروهای مسئولیت‌پذیر و متخصص جهت پایش همه‌جانبه پارک
- نورپردازی مناسب در قسمت‌های داخلی و خارجی پارک و معابر اطراف آن
- کنترل ورودی و خروجی‌های اصلی و فرعی پارک ولایت
- مشخصات پارک ولایت در اختیار استفاده‌کنندگان قرار گیرد و خصوصیات و نیازمندی‌های استفاده‌کنندگان از پارک مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.
- نوع و تراکم و ارتفاع پوشش گیاهی در پارک ولایت مرتب و منظم نگه داشته شود.
- برای ساماندهی و اصلاح بخش‌های حادثه‌خیز پارک، از کاربران فضا و شهروندان نظرخواهی شود.



مجله علوم جغرافیایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، دوره ۲۰، شماره ۴۶، بهار ۱۴۰۳، صص ۷۶-۹۶

- قرارگیری مبلمان شهری مناسب از جمله نیمکت، صندلی، چراغ روشنایی، سطل زباله و ... در قسمت‌های مختلف پارک

منابع

- ۱) آقاغنی زاده، جهان. کلانتری، محسن (۱۳۹۱)، آسیب شناسی نظم و امنیت در پارک‌های شهر تهران با استفاده از اصول و راهبردهای پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی، مجله پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، شماره ۱۹، صص ۷۷-۱۰۶.
- ۲) ارزانی بیرگانی، ندا. مرعشی‌نژاد، معصومه سادات. بابایی مراد، بهناز (۱۴۰۰)، طراحی مجموعه مسکونی با رویکرد ارتقاء امنیت (نمونه موردی: شهرک مسکونی نفت اهواز)، مجله معماری‌شناسی، شماره ۱۹، صص ۱۱۶-۱۰۸.
- ۳) برتاو، عیسی (۱۳۹۱)، درآمدی بر ارتباط مکان و جرم، مجله کارآگاه، دوره دوم، سال پنجم، شماره ۱۹، صص ۹۴-۱۲۵.
- ۴) بهرامی، فریبا. مستوفی الممالکی، رضا. سرائی، محمدحسین (۱۳۹۶)، تبیین نقش شاخص‌های کالبدی در راستای ارتقای امنیت شهروندان با رویکرد C.P.T.E.D (مطالعه موردی: بافت فرسوده محله زینبیه اصفهان)، مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری، شماره ۹، صص ۲۱-۱.
- ۵) بهزادپور، محمد. ساروخانی، سمیه (۱۳۹۹)، بررسی میزان پیشگیری از جرم با استفاده از طراحی محیط (C.P.T.E.D)، مجله معماری‌شناسی، شماره ۱۷، صص ۱۵۹-۱۵۰.
- ۶) حشمتی، سمیه. چاره‌جو، فرزین (۱۳۹۷)، تأثیر کیفیت‌های محیط بر امنیت ادراک شده ساکنان، با تأکید بر مؤلفه‌های نسل اول و دوم CPTED؛ نمونه موردی: محلات بافت فرسوده شهر سمنان، مجله پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، شماره ۲۲، صص ۱۰۰-۸۳.
- ۷) حق لسان، مسعود. حاجی‌وند، هادی (۱۳۹۷)، امکان‌سنجی کاربست رویکرد CPTED در شهرهای اسلامی (نمونه مورد مطالعه: مناطق ده‌گانه شهرداری تبریز)، مجله جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، سال هشتم، شماره ۴، صص ۳۲۲-۳۱۱.
- ۸) حیاتی، حامد. رستمی، فرنوش. پودات، زهرا (۱۳۹۷)، بررسی عوامل موثر بر کاهش جرائم فردی و افزایش امنیت در فضاهای شهری با استفاده از نظریه (CPTED)، معماری‌شناسی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۰-۱.
- ۹) دربان آستانه، علیرضا. حاجی حسینی، سمیرا (۱۳۹۸)، نقش طراحی کالبدی در احساس امنیت روستاییان؛ مطالعه موردی: روستاهای شهرستان بوئین‌زهرا، نشریه روستا و توسعه، دوره ۲۲، شماره ۲ (پیاپی ۸۶)، صص ۲۶-۱.
- ۱۰) رجبی، آریتا (۱۳۹۶)، کاربرد نظریه CPTED در کاهش جرایم شهری، آمایش محیط، شماره ۳۸، صص ۴۶-۲۷.
- ۱۱) سجاذزاده، حسن. صفری، مهدی (۱۳۹۴)، ارتقاء کیفیت محیطی در سکونتگاه‌های غیررسمی با تأکید بر امنیت محیطی (نمونه موردی: محله منوچهری همدان)، مطالعات ساختار و کارکرد شهری، شماره ۱۲، صص ۱۲۱-۱۰۳.
- ۱۲) سلیمانی مقدم، پرویز. دینیاری، ستاره (۱۴۰۰)، واکاوی جایگاه روشنایی در کاهش جرایم شهری با تأکید بر رویکرد CPTED؛ محدوده مورد مطالعه: کیانپارس - اهواز، فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره ۲۳، شماره ۳، شماره پیاپی ۱۰۶، صص ۲۵-۱۳.
- ۱۳) سلیمی، فرزانه. قایمی، لاله. عادل، نجمه. اقبال مقدم، رویا (۱۳۹۵)، سنجش میزان موفقیت طرح مرکز محله آخوند قزوین در ارتقای سطح امنیت محله، با استناد به رویکرد CPTED، مجله مطالعات شهری، شماره ۲۱، صص ۳۸-۲۹.
- ۱۴) شرافت‌پور، جبار. سرور، رحیم. عزت‌پناه، بختیار (۱۴۰۱)، تحلیل نقش طراحی محیطی در پیشگیری از جرائم و ارتقای امنیت شهرهای جدید (مورد مطالعه: شهر هشتگرد)، نشریه علمی برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، سال هفتم، شماره ۲ (سری جدید)، پیاپی ۲۶، صص ۴۰-۲۷.
- ۱۵) صدرالسادات، آیدا. عنابستانی، علی‌اکبر. سجاسی قیداری، حمدالله (۱۳۹۷)، ارزیابی تأثیر مؤلفه‌های پیشگیری از جرم در طراحی محیط بر احساس امنیت ساکنان؛ مطالعه موردی: روستاهای دهستان طوس، مجله پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، شماره ۲۳، صص ۷۴-۵۹.



- ۱۶) عبدی سلوط، مهسا. خادمی، سید جواد. صفری، حسین (۱۴۰۰)، ارزیابی نقش فضای باز مجتمع‌های مسکونی بر ایجاد حس امنیت ساکنین با تأکید بر رویکرد CPTED (نمونه موردی: مسکن مهر رشت)، مجله معماری‌شناسی، شماره ۱۹، صص ۱۵۴-۱۴۴.
- ۱۷) غفاری، علی. نعمتی مهر، مرجان. عبدی، ثمانه (۱۳۹۲)، تکامل رویکرد پیشگیری از جرم مبتنی بر طراحی محیطی (CPTED) در محیط‌های مسکونی، نشریه مسکن و محیط روستا، دوره ۳۲، شماره ۱۴۴، صص ۱۶-۳.
- ۱۸) قشلاق‌پور، سهیل. باباخانی، ملیحه (۱۴۰۰)، تحلیل عوامل پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED) در مسکن مهر، مورد مطالعاتی: شهرک مهر شهرستان نظرآباد، مجله معماری و شهرسازی آرمانشهر، شماره ۳۶، صص ۱۷۵-۱۶۱.
- ۱۹) قنبران، عبدالحمید. علیمردانی، مسعود. محمدی، مریم. جم، فاطمه (۱۳۹۴)، بررسی نقش جنسیت در ارزیابی امنیت فضای محله‌ای با تأکید بر رویکرد CPTED (بررسی موردی: بخش میانی محله صابون‌پزخانه تهران)، مجله نامه معماری و شهرسازی، شماره ۱۴، صص ۷۶-۵۹.
- ۲۰) کرکه‌آبادی، زینب. باقری، مهدیه. باقری، علی (۱۳۹۸)، رویکرد جلوگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED)، مجله مطالعات علوم اسلامی انسانی، شماره ۱۸، جلد ۲، صص ۱۳۶-۱۲۸.
- ۲۱) کلانتری خلیل‌آباد، حسین. اردلانی، روناک. سراجی، سروه. پوراحمد، عطیه (۱۳۹۲)، برنامه‌ریزی فضاهای امن شهری مبتنی بر تفکیک جنسیتی با رویکرد CPTED (نمونه موردی: محله فرهنگیان، شهر بناب)، مجله مطالعات شهر ایرانی اسلامی، شماره ۱۲، صص ۲۶-۱۵.
- ۲۲) کمالی، راحله. صحرائی‌نژاد، نسیم. رباطی، مریم (۱۴۰۰)، طراحی محیط پارک‌های شهری با رویکرد CPTED با هدف ارتقای احساس امنیت در محله اسلام‌آباد، منطقه ۲ شهر تهران، نشریه پایداری، توسعه و محیط زیست، دوره دوم، شماره ۱، صص ۴۳-۶۰.
- ۲۳) محسنی، محمدرضا. زندی آتشبار، اهورا. مسعود، محمد (۱۳۹۲)، بررسی تطبیقی عناصر کالبدی محله‌های قدیمی شیراز با شاخصه‌های رویکرد CPTED، مجله مطالعات شهر ایرانی اسلامی، شماره ۱۳، صص ۷۲-۶۵.
- ۲۴) مطلبی، قاسم. خدادادی آق قلعه، فاطمه. اکبری، علی (۱۳۹۵)، تأثیر احساس امنیت بر رضایت‌مندی سکونتی در مجتمع مسکونی هزار دستگاه نازی‌آباد تهران بر اساس مدل (C.P.T.E.D)، هنرهای زیبا - معماری و شهرسازی، دوره بیست‌ویکم، شماره ۱، صص ۷۸-۶۷.
- ۲۵) میرمعینی، مهدی. جلیلی صدرآباد، سمانه (۱۳۹۸)، سنجش امنیت محیطی با استفاده از تئوری چیدمان فضایی و تکنیک مکان‌سنجی؛ نمونه مطالعاتی: محله سرآسیاب تهران، مجله جغرافیا (انجمن جغرافیایی ایران)، شماره ۶۲، صص ۲۴۲-۲۱۸.
- ۲۶) نظریان، اصغر. زیاری، یوسف‌علی. خزاعی، نساء (۱۳۹۲)، بررسی نظریات جرم‌شناسی محیطی در ارتباط با پیشگیری از بزهکاری در محیط‌های شهری، مجله پژوهش‌های علوم انسانی، سال چهارم، شماره ۲۱، صص ۶۸-۴۷.
- ۲۷) وطن‌خواه، حمید. ذوالفقاری، حسین. کارگر، بهمن. کلانتری، محسن (۱۳۹۸)، بررسی اقدامات درون سازمانی نیروی انتظامی برای پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED)، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، دوره ۱۲، شماره ۱ (پیاپی ۴۵)، صص ۱۸۰-۱۵۱.

- 28) Abdullah, A., Marzbali, M. H., & Tilaki, M. J. M. (2013), Predicting the influence of CPTED on perceived neighbourhood cohesion: Considering differences across age. *Journal of environmental psychology*, 36, 54-64. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0272494413000327>
- 29) Ahmed Abd El AZIZ, Noha (2020), Space Syntax as a Tool to Measure Safety in Small Urban Parks – Case Study of ROD EL FARAG Park in Cairo, Egypt, *Landscape Architecture Frontiers*, 2020, Vol. 8, Issue (4): 42-59. DOI: 10.15302/J-LAF-1-020034.



- 30) Ajayi, A.O., Atanda, C. and Ajayi, A.O. (2020), Evaluation of Crime and Safety in Lagos Metropolitan Parks, UNIOSUN Journal of Engineering and Environmental Sciences. Vol. 2, No. 2 Sept. 2020, DOI: 10.36108/ujees/0202.20.0211.
- 31) Anderson, J. M., MacDonald, J. M., Bluthenthal, R., & Ashwood, J. S. (2013), Reducing crime by shaping the built environment with zoning: An empirical study of Los Angeles. University of Pennsylvania Law Review, 699-756. <https://www.jstor.org/stable/23527820>
- 32) Arabi, M., Naseri, T. S., & Jahdi, R. (2020), Use All Generation of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) for Design urban Historical Fabric (Case Study: The central area of Tehran Metropolis, Eastern Oudlajan). Ain Shams Engineering Journal, 11(2), 519-533. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2090447919301571>
- 33) Armitage, R., Monchuk, L., & Rogerson, M. (2011), It looks good, but what is it like to live there? Exploring the impact of innovative housing design on crime. European Journal on Criminal Policy and Research, 17(1), 29-54. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10610-010-9133-8>.
- 34) Armitage, Rachel (2014), Crime Prevention Through Environmental Design. In: Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice. Springer, London. ISBN 9781461456919. <https://www.semanticscholar.org/paper/Crime-Prevention-Through-Environmental-Design-Armitage/c6939fc9d6aa211d9a2c86fdb0a8a167a61be426>.
- 35) Armitage, R., & Pascoe, T. (2016), Crime Prevention through Environmental Design Handbook of Crime Prevention and Citizen Security for Latin America. Ediciones Didot, Arévalo.
- 36) Armitage, R., Joyce, C., & Monchuk, L. (2018), Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) and retail crime: Exploring offender perspectives on risk and protective factors in the design and layout of retail environments. In Retail Crime (pp. 123-154). Palgrave Macmillan, Cham. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-73065-3_6
- 37) Boomsma, C., & Steg, L. (2014), The effect of information and values on acceptability of reduced street lighting. Journal of Environmental Psychology, 39, 22-31. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0272494413000844>
- 38) Chen, Guoyi. Zhang, Shangmin. Yan, Bangquan. Miao, Shengzhen (2021), Environmental safety evaluation of geopark based on CPTED concept and fuzzy comprehensive analysis, PLOS ONE, Published: November 22, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0260316>.
- 39) Cozens, P., Love, T., (2015), A review and current status of crime prevention through environmental design (CPTED). Journal of Planning Literature. 30(4), pp.1-20.
- 40) Cozens, P. (2015), Crime as an Unintended Consequence: Planning for Healthy Cities and the Need to Move Beyond Crime Prevention Through Environmental Design. In Contemporary issues in Australian urban and regional planning (pp. 230-250). <https://espace.curtin.edu.au/handle/20.500.11937/33916>.
- 41) Gibson, V., & Johnson, D. (2016), CPTED, but not as we know it: Investigating the conflict of frameworks and terminology in crime prevention through environmental design. Security Journal, 29(2), 256-275. <https://link.springer.com/article/10.1057/sj.2013.19>
- 42) Jongejan A., Woldendorp, T. A (2013), Successful CPTED Approach: The Dutch Police Label Secure Housing. Built Environment, 2013 March; 39(1): 31-48.
- 43) Kim, D., & Park, S. (2017), Improving community street lighting using CPTED: A case study of three communities in Korea. Sustainable cities and society, 28, 233-241. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2210670716304334>
- 44) Mak, Bonnie K. L. Jim, C. Y. (2022), Contributions of human and environmental factors to concerns of personal safety and crime in urban parks, Security Journal, volume 35, pages263–293.